

Medzinárodnoprávna ochrana voľne žijúcich živočíchov v kontexte Dohovoru o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov¹

International Legal Protection of Wild Fauna in Context of the Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals

Jana Koprlová

Abstract: *The aim of this paper is to introduce and to clarify the issue of international legal protection of migratory species of wild fauna in the context of its determining, the only global convention aimed at protection of migratory species of wild animals, their habitats and migratory routes, which is the Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals, also known as the so-called Bonn Convention. The paper defines the background of its adoption, the essential characteristics, the essence of its functioning, the protection system embedded in it as well as its fundamental bodies, while clarifying the underlying key pillars of its effective functioning.*

Key Words: *International Public Law; Protection of Wild Fauna; Protection of Migratory Species; Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals; International Community.*

Abstrakt: *Cieľom predloženého príspevku je predstaviť a objasniť problematiku medzinárodnoprávnej ochrany sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov v kontexte jej určujúceho, jediného globálneho dohovoru špecializujúceho sa na ochranu migrujúcich druhov voľne žijúcich živočíchov, ich biotopov a migračných ciest, ktorým je Dohovor o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov, známy aj ako tzv. Bonnský dohovor. Príspevok vymedzuje pozadie jeho prijatia, základné charakteristiky, podstatu fungovania a systém ochrany v ňom zakotvený, ako aj jeho základné orgány, a súčasne objasňuje súvisiace kľúčové piliere jeho efektívneho fungovania.*

¹ Predložený príspevok bol vypracovaný v rámci riešenia projektu VEGA č. 1/0193/18 „Environmentalizácia medzinárodného verejného práva“, zodpovedný riešiteľ doc. JUDr. Juraj Jankuv, PhD.

Kľúčové slová: Medzinárodné právo verejné; ochrana voľne žijúcich živočíchov; ochrana sťahovavých druhov; Dohovor o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov; medzinárodné spoločenstvo.

Úvod

Na našej planéte jestvuje veľké množstvo rôznorodých druhov sťahovavých živočíchov, počnúc druhmi, ktoré sa vyvíjajú na území určitého štátu a po dosiahnutí istého stupňa vývoja migrujú do mora, napríklad tulene, morské korytnačky, anadromné ryby; ďalej sú to druhy presúvajúce sa na veľké vzdialenosti, ktoré migrujú medzi výlučnými ekonomickými zónami navzájom, ako aj medzi výlučnými ekonomickými zónami a šírým morom, napríklad tuniaky či veľryby; územné druhy s dobre vyvinutými vzormi migrácie, napríklad vtáky; a končiac morskými či vnútrozemskými druhmi, ktoré žijú v pohraničných oblastiach a zvyčajne prekračujú hranice jurisdikcie štátov, napríklad gorily či slony. Keďže tieto sťahovavé druhy voľne žijúcich živočíchov nerešpektujú štátne hranice, predstavujú osobitnú výzvu pre ich zachovanie a ochranu v rámci medzinárodného právneho poriadku. Jediným účinným prístupom je predpoklad, aby medzinárodná právna úprava uplatňovala „zosúladenú činnosť všetkých štátov v rámci vnútroštátnych hraníc jurisdikcie, v ktorých tieto druhy trávia akúkoľvek časť svojho životného cyklu“,² čo je súčasne i hlavnou myšlienkou Dohovoru o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov (anglicky Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals; ďalej len „Dohovor“), environmentálnej zmluvy prijatej pod záštitou Programu Organizácie Spojených národov pre životné prostredie, poskytujúcej globálnu platformu pre ochranu a trvalo udržateľné využívanie sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov a ich biotopov.

Pozadie prijatia a základné charakteristiky Dohovoru

Hlavným cieľom Dohovoru sú, v súlade s jeho základným poslaním, ochrana a účinné riadenie sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov vrátane vtákov, cicavcov, plazov a rýb v celom rozsahu areálu ich rozší-

² Bližšie pozri tiež LOUKA, E. *International Environmental Law: Fairness, Effectiveness, and World Order*. 1st ed. New York: Cambridge University Press, 2006, s. 335. ISBN 978-0-521-68759-1; SANDS, Ph., J. PEEL, et al. *Principles of International Environmental Law*. 3rd ed. New York: Cambridge University Press, 2012, s. 502. ISBN 978-0-521-14093-5, ako aj Bonnský dohovor. In: *Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <http://www.minzp.sk/postupy-ziadosti/ochrana-prirody-krajiny/medzinarodne-dohovory/bonnsky-dohovor/>.

renia, ako aj ich migračných trás, zimovísk a hniezdisk. Jeho počiatkový základ možno vyvodit' z odporúčania č. 32 Štokholmského akčného plánu z roku 1972 a iniciatívy vtedajšej západonemeckej vlády pripraviť návrh dohovoru o sťahovavých druhoch voľne žijúcich živočíchov, ktorý by napravil nedostatok jednotnosti a obmedzenosť v uplatňovaní dohôd platných vo vtedajšom období.³ Dohovor, známy tiež pod skráteným názvom Bonnský dohovor, bol podpísaný v nemeckom Bonne dňa 23. júna 1979 a platnosť nadobudol dňa 1. novembra 1983.⁴ Dohovor pozostáva z 20 článkov pomenovaných nasledovne: Článok I Výklad pojmov; Článok II Základné princípy; Článok III Ohrozené sťahovavé druhy (Príloha I); Článok IV Sťahovavé druhy, ktoré majú byť predmetom dohôd (Príloha II); Článok V Smernice na uzavieranie dohôd; Článok VI Areálové štáty; Článok VII Konferencia zmluvných strán; Článok VIII Vedecká rada; Článok IX Sekretariát; Článok X Zmena alebo doplnok; Článok XI Zmena alebo doplnok príloh; Článok XII Vplyv na medzinárodné dohovory a inú legislatívu; Článok XIII Riešenie sporov; Článok XIV Výhrady; Článok XV Podpis; Článok XVI Ratifikácia, prijatie, súhlas; Článok XVII Pristúpenie; Článok XVIII Nadobudnutie platnosti; Článok XIX Odstúpenie a Článok XX Depozitár. Jeho neoddeliteľnú súčasť tvoria aj dve vyššie uvedené samostatné prílohy, rozdelené osobitne na časti Mammalia (cicavce), Aves (vtáky), Reptilia (plazy), Pisces (ryby) a Insecta (hmyz).⁵

Samotný Dohovor má potenciálne globálnu uplatniteľnosť, a to najmä z troch osobitných dôvodov: pokrýva nezvyčajne širokú škálu hrozieb pre uvedené druhy; jeho ustanovenia sú „neobvykle prísne vo svojich obmedzeniach“ a, napokon, zavádza precedens v medzinárodnom práve vzťahujúcom sa na voľne žijúce organizmy za účelom uzatvárania podriadených dohôd, ktoré sústreďujú svoju pozornosť a úsilie na konkrétne

³ Bližšie pozri SANDS, Ph., J. PEEL, et al. *Principles of International Environmental Law*. 3rd ed. New York: Cambridge University Press, 2012, s. 502. ISBN 978-0-521-14093-5.

⁴ Bližšie pozri DAMOHORSKÝ, M. et al. *Mezinárodní právo životního prostředí: II. část: (Zvláštní)*. 1. vyd. Beroun: IFEC, 2008, s. 135. ISBN 978-80-903409-8-9, ako aj Bonn Convention. In: *European Environment Agency* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.eea.europa.eu/help/glossary/eea-glossary/bonn-convention>.

⁵ Bližšie pozri tiež Convention Text. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/node/3916>; *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals*. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019. 6 s. [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: https://www.cms.int/sites/default/files/instrument/CMS-text.en_PDF; a Species. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/species>.

druhy voľne žijúcich živočíchov. Sťahovavé druhy živočíchov, ktoré tvoria predmet ochrany a účinného riadenia zo strany Dohovoru, sú v ňom definované ako celková populácia alebo akákoľvek geograficky oddelená časť populácie akéhokoľvek druhu alebo nižšieho taxónu voľne žijúcich živočíchov, pričom značná časť jej členov cyklicky a predvídateľne prekračuje jednu alebo viacero vnútroštátnych hraníc jurisdikcie.⁶ Medzi hlavné nástroje naplňania cieľov Dohovoru patria predovšetkým uzatváranie čiastkových právnych noriem na ochranu ohrozených druhov a ich skupín, ochrana a obnova prírodných biotopov a migračných ciest vrátane odstraňovania prekážok v ich migrácii, zamedzovanie zavlečenia, výsádzania a šírenia geograficky nepôvodných invazívnych druhov, medzinárodná spolupráca najmä na úrovni regiónov, a taktiež podpora a propagácia výskumu.⁷

Zmluvné strany Dohovoru

Ku dňu 1. december 2018 evidoval Dohovor celkovo 127 zmluvných strán. Jeho prvými zmluvnými stranami sa v roku 1983 stali v regióne Európa Európske spoločenstvá, Dánsko, Maďarsko, Írsko, Taliansko, Luxembursko, Holandsko, Portugalsko a Švédsko; v regióne Afrika Egypt, Kamerun a Niger; v regióne Ázia India a Izrael; a napokon v regióne Južná a stredná Amerika a Karibik to bolo Čile. Zatiaľ v poradí poslednou zmluvnou stranou Dohovoru sa stal v roku 2018 karibský štát Trinidad a Tobago. Dve krajiny, konkrétne Jamajka a Stredoafriická republika, ho síce v pôvodnom znení podpísali, ale nakoľko ho dosiaľ neratifikovali, nie sú zatiaľ jeho zmluvnými stranami.⁸ Niektoré krajiny, aj keď nie sú

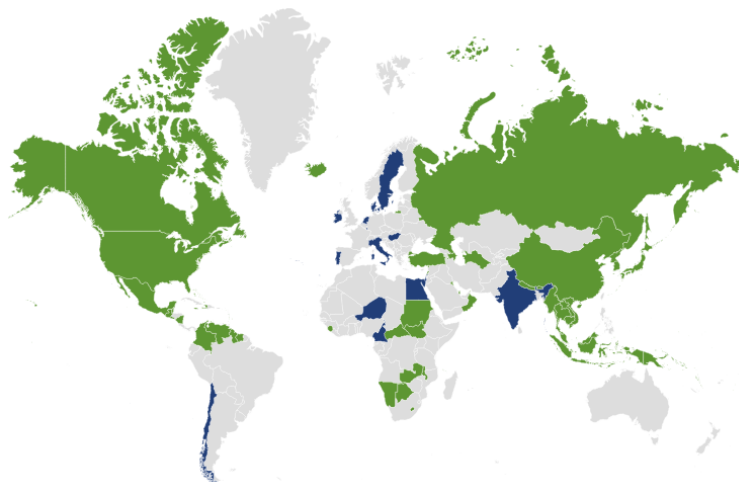
⁶ Bližšie pozri Preambulu, článok I ods. 1 písm. a) a článok II ods. 1 Dohovoru; ďalej pozri tiež SANDS, Ph., J. PEEL, et al. *Principles of International Environmental Law*. 3rd ed. New York: Cambridge University Press, 2012, s. 502. ISBN 978-0-521-14093-5.

⁷ Bližšie pozri DAMOHORSKÝ, M. et al. *Mezinárodní právo životního prostředí: II. část: (Zvláštní)*. 1. vyd. Beroun: IFEC, 2008, s. 136. ISBN 978-80-903409-8-9.

⁸ Pozn.: V uvedenom kontexte sa žiada pripomenúť znenie článku 18 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve – Závazok nemariť predmet a účel zmluvy pred nadobudnutím jej platnosti: „Štát je povinný zdržať sa konania, ktoré by mohlo mariť predmet a účel zmluvy, ak: a) podpísal zmluvu alebo vymenil listiny tvoriace zmluvu s výhradou ratifikácie, prijatia alebo schválenia, kým jasne neprejavil úmysel, že sa nehodlá stať jej zmluvnou stranou; alebo b) v období, ktoré predchádza nadobudnutiu platnosti zmluvy, vyjadril svoj súhlas s tým, že bude viazaný zmluvou, a to za podmienky, že nadobudnutie platnosti zmluvy nie je neprimerane oddiaľované.“ Bližšie pozri *Vyhľadšku ministra zahraničných vecí zo 4. septembra 1987 č. 15/1988 Zb. o Viedenskom dohovore o zmluvnom práve*; pozri tiež LANTAJOVÁ, D. Inštitút výhrad k medzinárodnej zmluve, zmeny a úpravy medzinárodných zmlúv. In: J. JANKUV, D. LANTAJOVÁ, et al. *Medzinárodné zmluvné právo a jeho in-*

zmluvnými stranami Dohovoru, sú zmluvnými stranami jednej alebo viacerých súvisiacich dohôd a/alebo podpísali jedno alebo viaceré memorandá o porozumení; celkovo to je aktuálne 31 krajín.⁹

Obrázok 1 Počet zmluvných strán Dohovoru – počiatočný stav v roku 1983 (vyznačené modrou farbou)

Prameň: Parties and Range States. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/parties-range-states>.

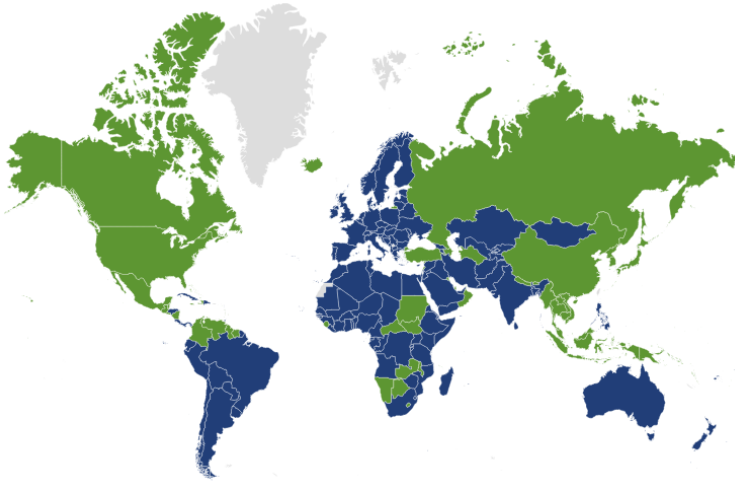
Slovenská republika sa stala v poradí 45. zmluvnou stranou Dohovoru, ktorý pre ňu nadobudol platnosť dňa 1. marca 1995 a ktorý bol publikovaný v Zbierke zákonov v rámci Oznámenia Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 91/1998 Z.z. o uzavretí Dohovoru o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov.^{10, 11}

terakcia s právnym poriadkom Slovenskej republiky. 1. vyd. Plzeň: Vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čeněk, 2011, s. 55-77. ISBN 978-80-7380-342-1.

⁹ Bližšie pozri tiež Parties and Range States. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/parties-range-states>.

¹⁰ Bližšie pozri tiež Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky [č. 91/1998 Z.z.] o uzavretí Dohovoru o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov. In: *Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky* [online]. 2019. 13 s. [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <http://www.minzp.sk/files/sekcia-ochranyprirodyakrajiny/dohovory/bonnsky-dohovor/dohovor-o-ochrane-stahovavych-druhov-voľne-zijucich-zivocichov.pdf>, ďalej pozri tiež Bonnský dohovor. In: *Ministerstvo životného prostredia Sloven-*

Obrázok 2 Počet zmluvných strán Dohovoru – aktuálny stav z konca roku 2018 (vyznačené modrou farbou)

Prameň: Parties and Range States. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/parties-range-states>.

Podstata fungovania Dohovoru a systém ochrany v ňom zakotvený: prílohy k Dohovoru a nástroje uplatniteľné v ich rámci

K samotnému zneniu Dohovoru sú priložené dve prílohy. V nich sú menovite uvedené sťahovavé druhy voľne žijúcich živočíchov, na ktoré sa Dohovor vzťahuje, pričom text Dohovoru definuje základné povinnosti zmluvných strán voči druhom uvedeným v oboch prílohách osobitne. Pre

skej republiky [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <http://www.minzp.sk/po-stupy-ziadosti/ochrana-prirody-krajiny/medzinarodne-dohovory/bonnsky-dohovor/>.

¹¹ K predmetnej problematike bližšie pozri tiež napríklad súvisiace materiály z rokovania vlády Slovenskej republiky: Návrh účasti delegácie Slovenskej republiky na 7. zasadnutí Konferencie zmluvných strán Dohovoru o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov a na 2. stretnutí zmluvných strán Dohody o ochrane africko-euroázijských druhov vodného sťahovavého vtáctva. In: *Portál Otvorenej vlády* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/15341/1>; či Návrh účasti delegácie Slovenskej republiky na 9. zasadnutí Konferencie zmluvných strán Dohovoru o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov, Rím, Taliansko, 1. až 5. 12. 2008. In: *Portál Otvorenej vlády* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/19105/1>, ako aj príslušné ustanovenia *Zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení*.

každú prílohu sú povinnosti stanovené celkom odlišne a rovnaký sťahovavý druh môže byť uvedený v oboch prílohách súčasne, ak si to okolnosti vyžadujú. Príloha I a Príloha II k Dohovoru boli postupne dopĺňané a menené na základe zasadnutí Konferencie zmluvných strán v rokoch 1985, 1988, 1991, 1994, 1997, 1999, 2002, 2005, 2008, 2011, 2014 a 2017. Ich aktuálne znenie nadobudlo platnosť dňa 26. januára 2018.¹² Môžeme doplniť, že Dohovor spravuje tzv. Globálny informačný systém sťahovavých druhov (anglicky Global Register of Migratory Species).¹³

Príloha I – Ohrozené sťahovavé druhy

Príloha I obsahuje zoznam sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov, u ktorých sa zistilo, že sú v nebezpečenstve vyhynutia v celom rozsahu alebo vo významnej časti ich populácie. Konferencia zmluvných strán podrobnejšie vymedzila pojem „byť ohrozený“ v zmysle „čeliť veľmi vysokému riziku zániku vo voľnej prírode v blízkej budúcnosti“ (Uznesenie 11.33 ods. 1). V uvedenom uznesení súčasne definovala aj všeobecný súlad medzi pojmom „byť ohrozený“, tak, ako ho vymedzuje Dohovor, a kritériami tzv. Červenej listiny ohrozených druhov Medzinárodnej únie na ochranu prírody a prírodných zdrojov (konkrétne verzie 3.1). Strany, ktoré sú tzv. areálovými štátmi pre sťahovavé druhy uvedené v Prílohe I, sa musia usilovať o ich prísnu ochranu zákazom lovu takýchto druhov, a to s veľmi obmedzeným rozsahom výnimiek, zachovávaním a tam, kde je to vhodné, obnovovaním ich biotopov, predchádzaním, odstraňovaním alebo zmierňovaním prekážok ich migrácie a kontrolou iných faktorov, ktoré by ich mohli ohrozovať.¹⁴

Odchyt živočíchov uvedených v Prílohe I podlieha výnimkám, ktoré zahŕňajú odchyt:¹⁵

- na vedecké účely;
- na účely zvýšenia rozširovania a prežitia druhov; a

¹² Bližšie pozri Appendix I & II of CMS. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/page/appendix-i-ii-cms>.

¹³ Bližšie pozri DAMOHORSKÝ, M. et al. *Mezinárodní právo životního prostředí: II. část: (Zvláštní)*. 1. vyd. Beroun: IFEC, 2008, s. 136. ISBN 978-80-903409-8-9.

¹⁴ Bližšie pozri Appendix I & II of CMS. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/page/appendix-i-ii-cms>.

¹⁵ Bližšie pozri LOUKA, E. *International Environmental Law: Fairness, Effectiveness, and World Order*. 1st ed. New York: Cambridge University Press, 2006, s. 335. ISBN 978-0-521-68759-1.

✚ na účely prispôsobenia sa potrebám tradičného živobytia.

Odchyt sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov uvedených v Prílohe I však môžu odôvodniť aj mimoriadne okolnosti. Aby sa obmedzila voľnosť uplatňovaná štátmi v rámci uvedených širokých výnimiek, Dohovor zdôrazňuje, že obsah výnimiek musí byť presný a obmedzený v priestore a čase a nesmie ohrozovať ochranu predmetných sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov. Ak sa štáty rozhodnú uplatniť výnimky, musia to čo najskôr oznámiť Sekretariátu Dohovoru.¹⁶

Príloha II – Sťahovavé druhy zachovávané prostredníctvom dohôd

Príloha II sa vzťahuje na sťahovavé druhy voľne žijúcich živočíchov, ktoré majú nepriaznivý stav ochrany a ktoré si vyžadujú medzinárodné dohody o ich ochrane a riadení, ako aj na tie, ktoré majú stav ochrany, ktorý by významne profitoval z medzinárodnej spolupráce, ktorá by sa mohla dosiahnuť medzinárodnou dohodou.¹⁷ Tzv. nepriaznivý stav ochrany predstavuje situácie, keď:¹⁸

- ✚ sťahovavé druhy nie sú schopné sa dlhodobo samostatne udržiavať ako životaschopná zložka svojich ekosystémov; alebo
- ✚ rozsah sťahovavých druhov sa buď už znižuje, alebo sa pravdepodobne začne dlhodobo znižovať; alebo
- ✚ v blízkej budúcnosti nie je a nebude existovať dostatok biotopov na dlhodobé udržanie populácie príslušných sťahovavých druhov; alebo
- ✚ distribúcia a početnosť sťahovavých druhov sa nepribližuje historickému pokrytiu a úrovniam v takom rozsahu, aby existovali potenciálne vhodné ekosystémy, a v rozsahu, ktorý je v súlade s rozumným manažmentom voľne žijúcich sťahovavých druhov živočíchov.

Dohovor povzbudzuje tzv. areálové štáty druhov uvedených v Prílohe II, aby uzatvárali globálne alebo regionálne dohody na ochranu a riadenie jednotlivých druhov alebo skupín príbuzných druhov, pričom im poskytuje zodpovedajúce usmernenia. Dohody by sa mali vzťahovať na

¹⁶ Bližšie pozri LOUKA, E. *International Environmental Law: Fairness, Effectiveness, and World Order*. 1st ed. New York: Cambridge University Press, 2006, s. 335. ISBN 978-0-521-68759-1.

¹⁷ Bližšie pozri Appendix I & II of CMS. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/page/appendix-i-ii-cms>.

¹⁸ Bližšie pozri SANDS, Ph., J. PEEL, et al. *Principles of International Environmental Law*. 3rd ed. New York: Cambridge University Press, 2012, s. 503. ISBN 978-0-521-14093-5, ako aj článok I ods. 1 písm. c) a d) Dohovoru.

celú škálu dotknutých sťahovavých druhov, zaoberať sa viac ako jedným sťahovavým druhom a mali by byť otvorené na prístup pre všetky štáty, aj keď nie sú zmluvnými stranami Dohovoru. Každá z dohôd by mala obsahovať osobitný akčný plán. Dohody, ktoré boli prijaté na základe Dohovoru, sa snažia napríklad o zachovanie tuleňov vo Waddenskom mori, netopierov v Európe, malých veľrýb v Baltskom mori a Severnom mori, veľrýb v Stredozemnom mori a Čiernom mori, sibírskeho žeriava, štíhlych hvizdákov, africko-euroázijských sťahovavých vodných vtákov či morských korytnačiek. Okrem týchto dohôd tvoria tiež mimoriadne dôležité nástroje Dohovoru memorandá o porozumení, ktoré sa týkajú osobitných druhov alebo skupín sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov a ktoré môžu pôsobiť ako prvý krok k uzavretiu dohody, a ďalej na nižších úrovniach rôzne akčné plány a iniciatívy vzťahujúce sa na individuálne sťahovavé druhy voľne žijúcich živočíchov.^{19, 20}

Podľa článku IV ods. 4 Dohovoru je možné v súlade s princípom predbežnej opatrnosti uzatvárať i ďalšie dohody pre také ohrozené sťahovavé druhy voľne žijúcich živočíchov, ktoré zatiaľ nie sú na zoznamoch ani jednej z príloh Dohovoru, ale u ktorých však vedecké štúdie preukážu, že by im pri ich ochrane medzinárodná spolupráca prospela.²¹

V uvedených ohľadoch Dohovor funguje ako rámcový dohovor, z ktorého sa ďalej vyvíjajú samostatné nástroje. Dohody, ktorých je v súčasnosti uzatvorených celkovo sedem,²² sa môžu meniť od právne záväzných zmlúv (dohody v užšom zmysle) až po menej formálne nástroje, ako sú memorandá o porozumení, ktorých je v súčasnosti uzatvorených cel-

¹⁹ Bližšie pozri LOUKA, E. *International Environmental Law: Fairness, Effectiveness, and World Order*. 1st ed. New York: Cambridge University Press, 2006, s. 335-336. ISBN 978-0-521-68759-1; SANDS, Ph., J. PEEL, et al. *Principles of International Environmental Law*. 3rd ed. New York: Cambridge University Press, 2012, s. 503-504. ISBN 978-0-521-14093-5, ako aj Memoranda of Understanding. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/cms-instruments/mou>.

²⁰ Pozn.: Dohody sa zameriavajú zväčša na skupiny druhov voľne žijúcich sťahovaných živočíchov, memorandá o porozumení skôr na ich jednotlivé samostatné druhy. Bližšie pozri DAMOHORSKÝ, M. et al. *Mezinárodní právo životního prostředí: II. část: (Zvláštní)*. 1. vyd. Beroun: IFEC, 2008, s. 125. ISBN 978-80-903409-8-9.

²¹ Bližšie pozri DAMOHORSKÝ, M. et al. *Mezinárodní právo životního prostředí: II. část: (Zvláštní)*. 1. vyd. Beroun: IFEC, 2008, s. 136. ISBN 978-80-903409-8-9.

²² Ich úplný zoznam, ako aj odkazy na plnotextové znenia v anglickom jazyku pozri bližšie Agreements. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/cms-instruments/agreements>.

kovo 19,²³ akčné plány alebo iniciatívy týkajúce sa druhov, ktoré v čo najväčšej možnej miere pokrývajú celý migračný rozsah príslušných sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov. Vývoj nástrojov uspôsobených potrebám zachovania a ochrany príslušných druhov a prispôsobených požiadavkám jednotlivých regiónov vytvára jedinečnú charakteristickú črtu Dohovoru.^{24, 25}

Príloha I a Príloha II sa môžu meniť a dopĺňať na ktoromkoľvek zasadnutí Konferencie zmluvných strán. Zmeny a dodatky pozostávajú zo sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov alebo ich populácií, ktoré sa dopĺňajú alebo odoberajú z oboch príloh. Návrhy na zmenu a doplnenie môže predložiť ktorákoľvek zmluvná strana v súlade s postupom uvedeným v článku XI Dohovoru. Konferencia zmluvných strán následne na svojom zasadnutí rozhoduje o prijatí alebo zamietnutí každého jednotlivého návrhu, pričom zohľadňuje odporúčania Vedeckej rady Dohovoru. Podrobné usmernenia na posudzovanie návrhov na zmenu a doplnenie príloh vymedzuje Uznesenie 11.33 Konferencie zmluvných strán.²⁶

²³ Ich úplný zoznam, ako aj odkazy na plnotextové znenia v anglickom jazyku pozri bližšie Memoranda of Understanding. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/cms-instruments/mou>.

²⁴ Bližšie pozri Appendix I & II of CMS. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/page/appendix-i-ii-cms>, ako aj Bonnský dohovor. In: *Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <http://www.minzp.sk/postupy-ziadosti/ochrana-prirody-krajiny/medzinarodne-dohovory/bonnsky-dohovor/>.

²⁵ Pozn.: Slovenská republika je zmluvnou stranou Dohody o ochrane africko-euroázijských druhov vodného sťahovavého vtáctva a Dohody o ochrane populácií európskych netopierov, a súčasne tiež signatárom dvoch memoránd o porozumení, konkrétne Memoranda o porozumení pri ochrane a manažmente stredoeurópskej populácie dropa fúzatého (*Otis tarda*) a Memoranda o porozumení o ochrane migrujúceho dravého vtáctva v Afrike a Eurázii. Slovenská republika je v súčasnosti areálovým štátom desiatich druhov vtákov zaradených do Prílohy I Dohovoru: trsteniarik vodný (*Acrocephalus paludicola*), hus malá (*Anser erythropus*), orol hrubozobý (*Aquila clanga*), orol kráľovský (*Aquila heliaca*), chochlačka bieloooká (*Aythya nyroca*), krakľa belasá (*Coracias garrulus*), sokol rároh (*Falco cherrug*), sokol kobcovitý (*Falco vespertinus*), orliak morský (*Haliaeetus albicilla*) a drop fúzatý (*Otis tarda*). Bližšie pozri Bonnský dohovor. In: *Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <http://www.minzp.sk/postupy-ziadosti/ochrana-prirody-krajiny/medzinarodne-dohovory/bonnsky-dohovor/>.

²⁶ Bližšie pozri Resolution 11.33, Guidelines for Assessing Listing Proposals to Appendices I and II of the Convention [UNEP/CMS/COP12/Doc.21.1.35, 2017-05-19]. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019. 6 s. [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: https://www.cms.int/sites/default/files/document/cms_cop12_doc.

Zmeny a doplnenia oboch príloh sa prijímajú dvojtretinovou väčšinou prítomných a hlasujúcich zmluvných strán a nadobúdajú platnosť pre všetky zmluvné strany Dohovoru deväťdesiat dní po zasadnutí Konferencie zmluvných strán, na ktorej boli prijaté, s výnimkou tých zmluvných strán, ktoré uplatnili výhradu.²⁷ Počas deväťdesiatich dní pred nadobudnutím platnosti príslušnej zmeny či doplnenia môže ktorákoľvek zmluvná strana písomne oznámiť depozitárovi výhradu týkajúcu sa danej zmeny alebo doplnenia. Výhradu k pozmeňujúcemu či doplňujúcemu návrhu možno odvolať písomným oznámením depozitárovi, t.j. Ministerstvu zahraničných vecí Spolkovej republiky Nemecko; následne takáto zmena nadobudne pre danú zmluvnú stranu platnosť deväťdesiat dní po stiahnutí výhrady.^{28, 29}

Organizačná štruktúra Dohovoru

Rozhodovací orgán Dohovoru tvorí Konferencia zmluvných strán. Jej zasadnutia sa konajú pravidelne v trojročných intervaloch.³⁰ Ako hlavný

21.1.35_res_11.33_criteria-assessing-listing-proposals_e.pdf, ako aj Addendum 1 to the Resolution 11.33, Guidelines for Assessing Listing Proposals to Appendices I and II of the Convention [UNEP/CMS/COP12/Doc.21.1.35/Add.In-S.1/C, 2017-07-12]. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/document/addendum-1-resolutions-repeal-part-res1133-guidelines-assessing-listing-proposals>.

²⁷ Bližšie pozri tiež LANTAJOVÁ, D. Aplikácia inštitútu výhrad k medzinárodnej zmluve. In: D. LANTAJOVÁ a J. JANKUV, eds. *Teória aplikácie medzinárodnej zmluvy ako nástroja právnej regulácie na národnej, medzinárodnej a komunitárnej úrovni*. 1. vyd. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, 2009, s. 77-87. ISBN 978-80-8082-306-1; a LANTAJOVÁ, D. Inštitút výhrad k medzinárodnej zmluve, zmeny a úpravy medzinárodných zmlúv. In: J. JANKUV, D. LANTAJOVÁ, et al. *Medzinárodné zmluvné právo a jeho interakcia s právnym poriadkom Slovenskej republiky*. 1. vyd. Plzeň: Vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čeněk, 2011, s. 55-77. ISBN 978-80-7380-342-1.

²⁸ Bližšie pozri Appendix I & II of CMS. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/page/appendix-i-ii-cms>, ako aj SANDS, Ph., J. PEEL, et al. *Principles of International Environmental Law*. 3rd ed. New York: Cambridge University Press, 2012, s. 504. ISBN 978-0-521-14093-5.

²⁹ Bližšie pozri tiež LANTAJOVÁ, D. Úprava výhrad k medzinárodným zmluvám a ich prípustnosť a oponovateľnosť. In: D. LANTAJOVÁ, ed. *Úloha medzinárodného práva a európskeho práva v 21. storočí z pohľadu krajín V4* [CD-ROM]. 1. vyd. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, 2009. 15 s. ISBN 978-80-8082-258-3.

³⁰ Pozn.: Do dnešného dňa sa uskutočnilo celkovo dvanásť zasadnutí Konferencie zmluvných strán, konkrétne prvé zasadnutie sa konalo v októbri 1985 v Nemecku, druhé zasadnutie v októbri 1988 vo Švajčiarsku, tretie zasadnutie v septembri 1991 vo Švajčiarsku, štvrté zasadnutie v júni 1994 v Keni, piate zasadnutie v apríli 1997 vo Švajčiarsku, šieste zasadnutie v novembri 1999 v Južnej Afrike, siedme zasadnutie v septembri 2002

rozhodovací orgán Dohovoru má tiež zodpovednosť za preskúmanie vykonávania Dohovoru, vrátane preskúmania a hodnotenia stavu ochrany sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov a vydávania odporúčaní zmluvným stranám na zlepšenie stavu ochrany sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov a zlepšenie účinnosti samotného Dohovoru.³¹ Politické a administratívne usmernenia medzi jednotlivými stretnutiami zabezpečuje tzv. Stála rada. Vedecká rada sa stretáva medzi zasadnutiami Konferencie zmluvných strán za účelom poskytovania vedeckého poradenstva a určovania priorít v oblastiach výskumu a ochrany. Sekretariát rozvíja a podporuje súvisiace dohody, komplexne zabezpečuje stretnutia, podporuje a dohliada na projekty vzťahujúce sa na výskum a ochranu a spolupracuje s vládami a partnerskými organizáciami Dohovoru. Sekretariát je zaisťovaný Programom Organizácie Spojených národov pre životné prostredie (anglicky the United Nations Environment Programme, anglická skratka UNEP), sídli v nemeckom Bonne, pričom disponuje pobočkou v Abú Dhabí v Spojených arabských emirátoch.³²

Stála rada

Stála rada Dohovoru bola zriadená Uznesením 1.1 Konferencie zmluvných strán. Je zodpovedná za vykonávanie dočasných činností v mene Konferencie zmluvných strán, pričom:³³

- ✚ zabezpečuje, aby sa vykonávali prijaté rozhodnutia;
- ✚ monitoruje rozpočet;
- ✚ predkladá odporúčania na posúdenie ďalšou Konferenciou zmluvných strán;
- ✚ poskytuje rady a usmernenia Sekretariátu;

v Nemecku, ôsme zasadnutie v novembri 2005 v Keni, deviate zasadnutie v decembri 2008 v Taliansku, desiate zasadnutie v novembri 2011 v Nórsku, jedenáste zasadnutie v novembri 2014 v Ekvádore a zatiaľ posledné, dvanáste zasadnutie sa uskutočnilo v októbri 2017 na Filipínach. Bližšie pozri Conference of the Parties. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/meetings/conference-of-parties>.

³¹ Bližšie pozri článok VII Dohovoru, ako aj SANDS, Ph., J. PEEL, et al. *Principles of International Environmental Law*. 3rd ed. New York: Cambridge University Press, 2012, s. 504. ISBN 978-0-521-14093-5.

³² Bližšie pozri Organizational Structure of CMS. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/about/cms-organizational-structure>.

³³ Bližšie pozri Standing Committee. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/meetings/standing-committee>.

- ✚ zastupuje Konferenciu zmluvných strán pri rokovaníach s hosťiteľskou vládou a Programom Organizácie Spojených národov pre životné prostredie so zreteľom na Sekretariát;
- ✚ pôsobí v pozícii predsedníctva počas zasadnutia Konferencie zmluvných strán; a
- ✚ vykonáva akékoľvek ďalšie *ad hoc* úlohy, ktoré jej prideli Konferencia zmluvných strán.

Stála rada sa zvyčajne stretáva bezprostredne pred a po konaní zasadnutia Konferencie zmluvných strán. V období medzi zasadnutiami sa stretáva spravidla raz ročne. Skladá sa zo zástupcov každého globálneho regiónu, depozitára, zástupcu krajiny, ktorá bola hosťiteľom predchádzajúceho zasadnutia Konferencie zmluvných strán, a prípadne zástupcu krajiny, ktorá plánuje hostiť nasledujúce zasadnutie Konferencie zmluvných strán. Európa a Afrika ako regióny s najväčším zastúpením zmluvných strán v rámci Dohovoru majú v Stálej rade po troch zástupcoch, región Stredná a južná Amerika a Karibik a ázijský región majú po dvoch zástupcoch, a napokon región Oceánia má ustanoveného jedného zástupcu. Severná Amerika nemá žiadne zastúpenie, nakoľko ani jedna jej krajina nie je zmluvnou stranou Dohovoru. Podmienky pre udeľovanie mandátov pre svojich regionálnych zástupcov prijala Stála rada na svojom 37. zasadnutí.³⁴ Aktuálne sú v Stálej rade zastúpení z regiónu Afrika ako členovia Kongo, Južná Afrika a Tanzánia a ako alternační členovia Mali, Alžírsko a Keňa, z regiónu Ázia ako členovia Mongolsko a Kirgizsko a ako alternační členovia Tadžikistan a Pakistan, z regiónu Stredná a južná Amerika a Karibik ako členovia Bolívia a Kostarika a ako alternační členovia Argentína a Panama, z regiónu Európa ako členovia Nórsko, Francúzsko a Gruzínsko a ako alternační členovia Lotyšsko a Švajčiarsko, z regiónu Oceánia ako člen Fidži a ako alternačný člen Palau. Ďalej v nej majú zastúpenie v pozícii depozitára Nemecko, v pozícii hosťiteľskej krajiny v poradí predchádzajúceho zasadnutia Konferencie zmluvných strán Filipíny a, napokon, v postavení hosťiteľskej krajiny v poradí nasledujúceho zasadnutia Konferencie zmluvných strán má v nej nateraz zastúpenie aj India.^{35, 36}

³⁴ Bližšie pozri Terms of Reference for Regional Members of the Standing Committee. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019. 3 s. [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: https://www.cms.int/sites/default/files/uploads/pdfs/stc_terms-of-reference_up_dated_version_031116.pdf.

³⁵ Bližšie pozri aktuálny stav na webovej stránke Standing Committee. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/meetings/standing-committee>; pre podrobné informá-

Vedecká rada

Zriadenie Vedeckej rady za účelom poskytovania poradenstva ohľadom vedeckých otázok iným orgánom Dohovoru a zmluvným stranám Dohovoru ustanovuje článok VIII Dohovoru. Vedecká rada bola zriadená na prvom zasadnutí Konferencie zmluvných strán v roku 1985 v nemeckom Bonne Uznesením 1.4. Jej úlohou je najmä predkladať Konferencii zmluvných strán odporúčania ohľadom takých otázok, akými sú výskum sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov, osobitné ochranné a riadiace opatrenia, zaradovanie jednotlivých sťahovavých druhov do príloh Dohovoru a ich označovanie pre tzv. Zosúladené alebo kooperačné činnosti podľa Dohovoru. Poskytuje tiež poradenstvo ohľadom oprávnenosti plánovaných projektov na ich financovanie prostredníctvom tzv. Programu malých grantov Dohovoru.³⁷

Každá zmluvná strana Dohovoru je oprávnená vymenovať svojho kvalifikovaného odborníka za člena Vedeckej rady (ide o tzv. poradcov určených zmluvnými stranami). Zmluvné strany môžu tiež vymenovať náhradného vedeckého poradcu, ktorý má právo zúčastňovať sa na zasadnutiach Vedeckej rady v prípadoch, keď sa zasadnutia nemôže zúčastniť určený riadny poradca. Okrem členov menovaných jednotlivými zmluvnými stranami môže Konferencia zmluvných strán menovať do Vedeckej rady ďalších odborníkov pokrývajúcich oblasti, ktoré sú predmetom osobitného záujmu Dohovoru (ide o tzv. poradcov menovaných Konferenciou zmluvných strán).³⁸

Tzv. Proces budúcej fázy, ktorý sa uskutočnil počas trojročného obdobia rokov 2009 až 2011, ustanovil reštrukturalizáciu Vedeckej rady ako jednu zo šestnástich cieľových aktivít v rámci Dohovoru, čo bližšie

cie o všetkých doterajších členoch i alternatívnych členoch Stálej rady od roku 1985 pozri prehľad na webovej stránke The CMS Standing Committee – Members (as of 28 October 2017). In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019. 2 s. [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: https://www.cms.int/sites/default/files/uploads/pdfs/stc_members_tbl_1985-2020.pdf.

³⁶ Bližšie pozri Standing Committee. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/meetings/standing-committee>.

³⁷ Bližšie pozri článok VIII Dohovoru, ako aj Scientific Council. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/meetings/scientific-council>.

³⁸ Bližšie pozri Scientific Council. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/meetings/scientific-council>.

uvádzajú práve Uznesenie 10.9 o budúcej štruktúre a stratégiách pre Dohovor a tzv. Rodinu Dohovoru a Uznesenie 10.1 o finančných a administratívnych záležitostiach. Počas jedenásteho zasadnutia Konferencie zmluvných strán v roku 2014 boli prostredníctvom Uznesenia 11.4 o reštrukturalizácii Vedeckej rady dohodnuté viaceré jej inštitucionálne a organizačné zmeny. Osobitne sa pritom potvrdilo, že Vedecká rada bude aj naďalej zložená z členov menovaných jednotlivými zmluvnými stranami a členov menovaných Konferenciou zmluvných strán, pričom sa súčasne rozhodlo, že pre každé obdobie medzi dvoma po sebe nasledujúcimi zasadnutiami Konferencie zmluvných strán by sa mal určiť vo Vedeckej rade tzv. reprezentatívny výber členstva nazvaný Výbor pre zasadnutia Vedeckej rady, ktorý by sa mal skladať z deviatich poradcov menovaných Konferenciou zmluvných strán s odbornými znalosťami v oblasti taxonomických a tematických otázok a súčasne pätnástich poradcov menovaných zmluvnými stranami, vybraných z geografických regiónov Stálej rady, konkrétne: traja z Afriky, traja z Ázie, traja z Európy, traja z Océánie, traja z južnej a strednej Ameriky a Karibiku. Členov Výboru pre zasadnutia Vedeckej rady by mala menovať Konferencia zmluvných strán na každom svojom riadnom zasadnutí. Ako prechodné opatrenie zamerané na implementáciu uvedenej organizačnej zmeny v období medzi jedenástym a dvanástym zasadnutím Konferencie zmluvných strán požiadala Konferencia zmluvných strán počas svojho jedenásteho zasadnutia Stálu radu, aby na svojom 44. zasadnutí v októbri 2015 v nemeckom Bonne zvolila a vymenovala členov Výboru pre zasadnutia Vedeckej rady na trojročnicu v období rokov 2015 až 2017.^{39, 40, 41}

³⁹ Pre úplný zoznam členov Vedeckej rady a členov Výboru pre zasadnutia Vedeckej rady pozri bližšie List of CMS Scientific Councillors. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019. 15 s. [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: https://www.cms.int/sites/default/files/uploads/ScC_list_2018_05.pdf.

⁴⁰ Pozn.: Do dnešného dňa sa uskutočnilo celkovo osemnásť zasadnutí Vedeckej rady, pričom prvé zasadnutie sa konalo v októbri 1988 vo Švajčiarsku, druhé zasadnutie v marci 1991 v Nemecku, tretie zasadnutie v septembri 1991 vo Švajčiarsku, štvrté zasadnutie v máji 1993 v Nemecku, piate zasadnutie v júni 1994 v Keni, šieste zasadnutie v novembri 1995 v Nemecku, siedme zasadnutie v apríli 1997 vo Švajčiarsku, ôsme zasadnutie v júni 1998 v Holandsku, deviate zasadnutie v novembri 1999 v Južnej Afrike, desiate zasadnutie v máji 2001 v Spojenom kráľovstve, jedenáste zasadnutie v septembri 2002 v Nemecku, dvanáste zasadnutie v marci 2004 v Spojenom kráľovstve, trináste zasadnutie v novembri 2005 v Keni, štrnáste zasadnutie v marci 2007 v Nemecku, pätnáste zasadnutie v novembri 2008 v Taliansku, šestnáste zasadnutie v júni 2010 v Nemecku, sedemnáste zasadnutie v novembri 2011 v Nórsku a zatiaľ posledné, osemnáste zasadnutie sa uskutočnilo v júli 2014 v Nemecku. Okrem nich sa však konali aj osobitné zasadnutie Vedeckej rady Dohovoru zamerané na plánovanie aktivít v júni 2009 v Nemecku, osobitné zasadnu-

Sekretariát

Sekretariát predstavuje koordinačný orgán Dohovoru. Jeho funkcie sú vymedzené v článku IX Dohovoru, pričom zahŕňajú:⁴²

- ✚ organizovanie a zabezpečovanie zasadnutí Konferencie zmluvných strán, Vedeckej rady a Stálej rady;
- ✚ propagáciu a podporu rozvoja súvisiacich dohôd;
- ✚ stimuláciu a dohľad nad výskumnými a ochrannými projektmi;
- ✚ podporu výmeny informácií medzi zmluvnými stranami; a
- ✚ spoluprácu s medzinárodnými vládnyimi a mimovládnyimi organizáciami.

Činnosť Sekretariátu zabezpečuje a riadi Program Organizácie Spojených národov pre životné prostredie. Od svojho založenia sídli Sekretariát v nemeckom Bonne, od roku 1998 už na akademickej pôde Organizácie Spojených národov. Zamestnancov má však aj mimo bonnskej centrály.⁴³ Úrad v Abú Dhabí dohliada na implementáciu Memoranda o porozumení o ochrane migrujúcich dravých vtákov v Afrike a Eurázii a Memoranda o porozumení o ochrane a riadení dugongov a ich biotopov v celom ich rozsahu. Rieši i spoločné hrozby pre migrujúce druhy voľne žijúcich živočíchov regionálneho významu, akými sú morské cicavce a morské korytnačky, vo vzťahu k ich úbytkom v pozícii vedľajších úlovkov pri komerčných výlovoch iných druhov a obetí zapletenia sa do rybárskych sietí, a zároveň tiež podporuje Dohovor a jeho súvisiace dohody v regiónoch západnej Ázie a severozápadného Indického oceánu. Od založenia v roku

tie Vedeckej rady Dohovoru zamerané na stratégiu a plánovanie v októbri 2013 v Taliansku, a taktiež tri zasadnutia Výboru pre zasadnutia Vedeckej rady: všetky tri sa uskutočnili v Nemecku, pričom prvé zasadnutie sa zrealizovalo v apríli 2016, druhé zasadnutie v júli 2017 a tretie zasadnutie v máji 2018. Bližšie pozri súhrnný prehľad na webovej stránke Scientific Council. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/meetings/scientific-council>.

⁴¹ Bližšie pozri Scientific Council. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/meetings/scientific-council>.

⁴² Bližšie pozri článok IX Dohovoru, ako aj About the CMS Secretariat. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/about/secretariat>.

⁴³ Pre aktuálne personálne obsadenie Sekretariátu bližšie pozri Secretariat Staff. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/page/secretariat-staff>.

2009 zabezpečuje jeho prevádzku Agentúra pre životné prostredie v Abú Dhabí v mene vlády Spojených arabských emirátov.⁴⁴

Súvisiace kľúčové piliere efektívneho fungovania Dohovoru

V nasledujúcej časti nášho príspevku sa budeme osobitne venovať objasneniu súvisiacich nosných pilierov efektívneho fungovania Dohovoru.

Ambasádori Dohovoru

Ambasádormi Dohovoru sú významné osobnosti, veľmi dobre známe a rešpektované v oblastiach ochrany prírody a médií pre svoju prácu vo sférach environmentálneho manažmentu a ochrany ohrozených druhov voľne žijúcich sťahovavých živočíchov. Vyberá ich Výkonný tajomník Dohovoru na základe ich vynikajúcich výsledkov v uvedených oblastiach, pričom sú ešte požiadaní o súhlas s prijatím svojho poslania ambasádora Dohovoru, a to rovnako pri uznaní ich úspechov, ako aj pri záväzku presadzovať dôvody Dohovoru a jeho dohôd, najmä ochranu sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov a ich biotopov. Ambasádori Dohovoru pomáhajú vytvárať povedomie verejnosti a jej porozumenie environmentálnych príčin, ako aj povzbudzovať široké, pozitívne, angažované úsilie na podporu mandátu a priorít Programu Organizácie Spojených národov pre životné prostredie. Súčasne podporujú ochranu migrujúcich druhov voľne žijúcich živočíchov prostredníctvom svojej práce s využitím vlastných existujúcich a iných sietí, čím prispievajú k zlepšovaniu úrovne poznatkov verejnosti a osôb s rozhodovacou právomocou vo vzťahu k živočíchom a hrozbám, ktorým čelia, po celom svete.⁴⁵

Každý ambasádor⁴⁶ disponuje jedinečným súborom zručností a zájmov. Účelom zapájania viacerých rôzne zameraných ambasádorov je

⁴⁴ Bližšie pozri About the CMS Secretariat. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/about/secretariat>.

⁴⁵ Bližšie pozri CMS Ambassadors. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/page/cms-ambassadors>.

⁴⁶ Kritériá výberu, osobné profily a charakteristiky jednotlivých aktuálnych ambasádorov Dohovoru pozri bližšie CMS Ambassadors. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/page/cms-ambassadors>.

umožniť každému z nich prispieť vlastným spôsobom, podľa vlastných silných stránok, schopností a záujmov. Ich úlohou je predovšetkým:⁴⁷

- ✚ na výzvu alebo žiadosť Výkonného tajomníka Dohovoru sa podľa potreby zúčastňovať verejného obhajovania, získavania finančných prostriedkov všade tam, kde je to povolené a v súlade s platnými predpismi, pravidlami, politikami a postupmi Organizácie Spojených národov, a tiež sa aktivizovať pri činnostiach zvyšujúcich povedomie verejnosti v oblastiach záujmu Dohovoru. Môžu sa zúčastňovať aj na niektorých iných, vopred schválených podujatiach, ako sú zasadnutia Konferencie zmluvných strán a zasadnutia iných orgánov Dohovoru;
- ✚ vyhýbať sa akejkolvek činnosti nezlučiteľnej s cieľmi a zásadami Programu Organizácie Spojených národov pre životné prostredie a Organizácie Spojených národov;
- ✚ prijímať správne rozhodnutia a zachovávať diskretnosť vo všetkých záležitostiach týkajúcich sa výkonu ich funkcií pre tzv. Rodinu Dohovoru;
- ✚ získavať usmernenia ohľadom svojich špecifických činností zo strany zamestnancov Sekretariátu pridelených na styk s nimi;
- ✚ aktívne podporovať Dohovor, a pokiaľ je to vhodné, aj jeho dohody a memorandá o porozumení prostredníctvom rôznych činností, v závislosti od ich konkrétnych zručností a záujmov.

Partnerstvá

Partneri Dohovoru zahŕňajú sekretariáty multilaterálnych environmentálnych dohôd súvisiacich s biodiverzitou, iné medzivládne orgány, mimovládne organizácie a organizácie súkromného sektora, ktoré spolupracujú s Dohovorom. Zohrávajú významnú úlohu pri implementácii Dohovoru i jeho súvisiacich nástrojov a iniciatív, a zároveň pomáhajú Sekretariátu oslovovať širokú verejnosť a zvyšovať povedomie verejnosti o význame zachovania migrujúcich druhov voľne žijúcich živočíchov v celosvetovom meradle.⁴⁸ Na uvedené účely vypracovali orgány Doho-

⁴⁷ Bližšie pozri CMS Ambassadors. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/page/cms-ambassadors>.

⁴⁸ Aktuálny zoznam aktívnych partnerov Dohovoru a odkazy na ich webové sídla pozri bližšie na webovej stránke Partnerships. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/about/partnerships>.

voru aj Kódex správania upravujúci jeho vzťahy so súkromným sektorom.^{49, 50}

Národné správy

Národné správy sú oficiálne dokumenty, ktorými krajiny informujú rozhodovacie orgány Dohovoru a/alebo jeho nástroje o opatreniach, ktoré prijali na implementáciu priorít nástrojov. Zároveň poskytujú oficiálny záznam o vnútroštátnom vykonávaní každého nástroja v čase a kolektívne vytvárajú obraz o celkovej implementácii príslušného nástroja Dohovoru. Národný proces podávania správ je nevyhnutný pre účinné fungovanie nástrojov a pri správnom vykonávaní môže znamenať významný prínos tak pre samotný nástroj, ako aj pre príslušnú krajinu. Proces podávania správ má pre krajiny nesmiernu hodnotu, pretože mapuje ich vlastný pokrok a identifikuje ich budúce priority implementácie konkrétneho nástroja. Pomáha krajinám taktiež pri hodnotení a plánovaní spolupráce s inými krajinami. Národné výkazníctvo poskytuje informácie na zvyšovanie povedomia o národných aktivitách, na pomoc pri začleňovaní otázok biodiverzity do jednotlivých sektorov, ako aj na podporu a ďalšie investície do národnej implementácie Dohovoru a jeho jednotlivých nástrojov.⁵¹

Strategický plán pre migrujúce druhy živočíchov na roky 2015 až 2023

Na svojom desiatom zasadnutí si Konferencia zmluvných strán Dohovoru ako jednu z hlavných úloh stanovila vypracovať nový Strategický plán pre migrujúce druhy živočíchov na obdobie rokov 2015 až 2023 (ďalej len „Strategický plán“). Na tento účel sa rozhodla zriadiť pracovnú skupinu, ktorej úlohou bolo vypracovať ďalší Strategický plán na roky 2015 až 2023 a predložiť ho na posúdenie Konferencii zmluvných strán na jej jednástom zasadnutí, tak, ako to vyplývalo z Uznesenia 10.5. Strategický

⁴⁹ Úplné znenie uvedeného Kódexu správania pozri bližšie na webovej stránke CMS Code of Conduct for Partnerships with the Private Sector. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019. 5 s. [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: https://www.cms.int/sites/default/files/basic_page_documents/code_of_conduct.pdf.

⁵⁰ Bližšie pozri Partnerships. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/about/partnerships>.

⁵¹ Bližšie pozri National Reports. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/documents/national-reports>.

plán pre migrujúce druhy na roky 2015 až 2023 Konferencia zmluvných strán na svojom jedenástom zasadnutí napokon prijala a začlenila v podobe prílohy 1 k Uzneseniu 11.2. Jeho prijatím Konferencia zmluvných strán uznala potrebu ďalšej medzirezortnej práce s cieľom posilniť súbor materiálov na podporu vykonávania predmetného Strategického plánu, vrátane ukazovateľov Strategického plánu pre migrujúce druhy, ktoré v čo najväčšej miere vychádzajú z existujúcej práce, ako napríklad v rámci globálneho Partnerstva pre ukazovatele biodiverzity, a tzv. Sprievodného zväzku o implementácii pre nový Strategický plán, založeného na dostupných nástrojoch, s cieľom poskytnúť usmernenia týkajúce sa vykonávania Strategického plánu. Konferencia zmluvných strán sa súčasne rozhodla rozšíriť mandát Pracovnej skupiny pre Strategický plán tak, aby zahŕňal úlohy ohľadne vypracovania ukazovateľov a tzv. Sprievodného zväzku počas trojročia 2015 až 2017.⁵²

Revízny mechanizmus a Národný legislatívny program

Posilnenie dodržiavania osobitných povinností obsiahnutých v Dohovore sa vymedzilo ako kritická otázka účinnej ochrany a riadenia sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov. Za účelom uľahčiť implementáciu Dohovoru a podporiť jeho účinnosť prijalo dvanásť zasadnutie Konferencie zmluvných strán v roku 2017 Uznesenie 12.09, ktorého cieľom bolo vytvoriť Revízny mechanizmus a Národný legislatívny program. Revízny mechanizmus a Národný legislatívny program predstavujú podporné, nesporné a napomáhajúce procesy zamerané na poskytovanie podpory tým stranám, ktoré majú ťažkosti s vykonávaním Dohovoru. V súlade s článkom VII Dohovoru obe uvedené procedúry pomáhajú stranám pri pokusoch identifikovať nedostatky v ich právnych predpisoch a vnútroštátnych záležitostiach, ktoré je potrebné riešiť nápravnými opatreniami na zabezpečenie dlhodobého dodržiavania článkov Dohovoru a primeranej ochrany migrujúcich druhov voľne žijúcich živočíchov.⁵³

⁵² Bližšie pozri Welcome. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/strategic-plan/welcome>.

⁵³ Bližšie pozri Review Mechanism and National Legislation Programme. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/activities/review-mechanism-and-national-legislation-programme>.

V súlade s Uznesením 12.9 a Rozhodnutiami 12.6 až 12.9 bol Revízny mechanizmus vytvorený na uľahčenie dodržiavania povinností ustanovených v článkoch III.4, III.5, III.7 a VI.2 Dohovoru.⁵⁴

V súlade s Uznesením 12.9 a Rozhodnutiami 12.6 až 12.9 bol Národný legislatívny program vytvorený na podporu implementácie Dohovoru prostredníctvom národnej legislatívy. V prípade potreby podporuje strany pri tvorbe alebo zlepšovaní príslušných národných právnych predpisov. Jeho účelom je predovšetkým poskytovanie analýz a pomoci zmluvným stranám pri plnení povinností vyplývajúcich z Dohovoru, konkrétne povinností vzťahujúcich sa na zabezpečenie dlhodobého dodržiavania článku III.4 písm. a) a písm. b) a článku III.5 Dohovoru. Vykonávanie Dohovoru prostredníctvom vnútroštátnych právnych predpisov a iných vnútroštátnych opatrení je kľúčovým nástrojom na dosiahnutie ochrany a trvalo udržateľného riadenia sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov.⁵⁵ Na realizáciu Dohovoru musia štáty zriadiť kontaktné miesto, zvyčajne národnú inštitúciu, aby sa zabezpečilo, že komunikácia medzi vnútroštátnymi orgánmi a medzinárodnými orgánmi bude vždy zachovaná.⁵⁶

Pracovné skupiny

Pracovné skupiny sa zvyčajne zriaďujú buď formálnym alebo neformálnym spôsobom v rámci rozhodovacích orgánov a dcérskych orgánov Dohovoru a jeho nástrojov. Niektoré z pracovných skupín pôsobia iba počas zasadnutia týchto orgánov, zatiaľ čo iné majú mandát na to, aby zabezpečovali či poskytovali poradenstvo alebo odporúčania v obdobiach medzi jednotlivými zasadnutiami. V závislosti od povahy svojho mandátu sa pracovné skupiny môžu skladať zo zástupcov členských štátov alebo vedeckých odborníkov pôsobiacich v rámci technických orgánov týchto nástrojov alebo mimo nich. Na základe dohôd a memoránd o porozumení

⁵⁴ Bližšie pozri Review Mechanism. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/activities/review-mechanism>.

⁵⁵ Bližšie pozri National Legislation Programme. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/activities/national-legislation-programme>.

⁵⁶ Bližšie pozri LOUKA, E. *International Environmental Law: Fairness, Effectiveness, and World Order*. 1st ed. New York: Cambridge University Press, 2006, s. 336. ISBN 978-0-521-68759-1.

boli zriadené viaceré pracovné skupiny pre rôzne otázky a rôzne migrujúce druhy voľne žijúcich živočíchov.^{57, 58}

V reakcii na závažné problémy s ďalekosiahlymi medzinárodnými dôsledkami a ich potenciál spôsobiť vážne následky vo vzťahu k ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov Dohovor priebežne ustanovuje v spolupráci s pravidelnými partnermi a ďalšími zainteresovanými stranami mimoriadne pracovné skupiny. Vo svojej pôsobnosti sa silne zameriavajú na konkrétnu problematiku a ich členská základňa, pokiaľ nie sú osobitne menované ako medzivládne pracovné skupiny, často presahuje rámec bežného dosahu Dohovoru, s cieľom využiť odborné znalosti a podporovať synergie a spoluprácu s inými sektormi.⁵⁹ Aktuálne sa k takýmto významným pracovným skupinám radia najmä Medzivládna pracovná skupina pre nelegálne zabíjanie, odoberanie a obchodovanie so sťahovavými vtákmi v Stredozemnom mori⁶⁰ a Pracovná skupina pre energiu.⁶¹

Záver

Ako environmentálna zmluva prijatá pod záštitou Programu Organizácie Spojených národov pre životné prostredie poskytuje Dohovor globálnu platformu pre ochranu a trvalo udržateľné využívanie sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov a ich biotopov. Dohovor spája štáty, cez ktoré prechádzajú migrujúce voľne žijúce živočíchy, a stanovuje právny základ pre medzinárodne koordinované ochranné opatrenia v celom rozsahu migrácie. Ako jediný globálny dohovor špecializujúci sa na ochranu migrujúcich druhov voľne žijúcich živočíchov, ich biotopov a migračných

⁵⁷ Bližšie pozri najvýznamnejšie pracovné skupiny na webovej stránke Working Groups. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/working-groups>.

⁵⁸ Bližšie pozri Working Groups. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/working-groups>.

⁵⁹ Bližšie pozri Task Forces. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/taskforces>.

⁶⁰ Pre podrobnejšie informácie pozri Intergovernmental Task Force on Illegal Killing, Taking and Trade of Migratory Birds in the Mediterranean. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/taskforce/mikt>.

⁶¹ Pre podrobnejšie informácie pozri Energy Task Force. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/taskforce/energy-task-force>.

ciest Dohovor dopĺňa činnosť a spolupracuje s mnohými ďalšími medzinárodnými organizáciami, mimovládnyimi organizáciami a partnermi, rovnako v mediálnom sektore, ako aj podnikateľskom sektore.⁶²

Stahovavé druhy voľne žijúcich živočíchov ohrozené zánikom sú uvedené v Prílohe I Dohovoru. Strany Dohovoru sa usilujú prísne chrániť tieto živočíchy, zachovávať alebo obnovovať miesta, kde žijú, zmierňovať prekážky migrácie a kontrolovať ďalšie faktory, ktoré by ich mohli ohrozovať. Dohovor popri stanovení povinností pre každý zmluvný štát podporuje aj koordinovanú činnosť štátov, cez ktoré migrujú mnohé z dotknutých druhov voľne žijúcich živočíchov. Migrujúce druhy voľne žijúcich živočíchov, ktoré potrebujú alebo by mohli významne profitovať z medzinárodnej spolupráce medzi príslušnými štátmi, sú uvedené v Prílohe II Dohovoru. Z predmetného dôvodu Dohovor povzbudzuje štáty migrácie dotknutých druhov voľne žijúcich živočíchov, aby uzatvárali globálne alebo regionálne dohody. V tomto ohľade funguje Dohovor ako rámcový dohovor. Dohody sa môžu pohybovať od právne záväzných zmlúv, tzv. dohôd, až po menej formálne nástroje, akými sú memorandá o porozumení, a môžu sa prispôbovať požiadavkám konkrétnych regiónov. Vývoj modelov prispôbených potrebám ochrany v celom rozsahu migrácie ohrozených druhov voľne žijúcich živočíchov je jedinečnou schopnosťou Dohovoru.

Na záver sa žiada doplniť, že Dohovor vo všeobecnosti nezaujíma až takú významnú pozornosť krajín sveta, ako iné medzinárodné environmentálne dohovory týkajúce sa globálnej ochrany, ako napríklad Dohovor o biologickej diverzite. V uvedenom kontexte musíme skonštatovať smutnú skutočnosť, že ekonomicky najvyspelejšie krajiny sveta jeho zmluvnými stranami doposiaľ nie sú. Je to práve a predovšetkým z dôvodu, že Dohovor je vysoko špecializovaným nástrojom a mnohé otázky, ktoré rieši, nemajú dostatočný politický kontext.⁶³

⁶² Bližšie pozri tiež CMS. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/legal-instrument/cms>.

⁶³ Bližšie pozri tiež LOUKA, E. *International Environmental Law: Fairness, Effectiveness, and World Order*. 1st ed. New York: Cambridge University Press, 2006, s. 336. ISBN 978-0-521-68759-1.

Zoznam bibliografických odkazov

- About the CMS Secretariat. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/about/secretariat>.
- Addendum 1 to the Resolution 11.33, Guidelines for Assessing Listing Proposals to Appendices I and II of the Convention [UNEP/CMS/COP12/Doc.21.1.35/Add.In-S.1/C, 2017-07-12]. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/document/addendum-1-resolutions-repeal-part-res1133-guidelines-assessing-listing-proposals>.
- Agreements. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/cms-instruments/agreements>.
- Appendix I & II of CMS. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/page/appendix-i-ii-cms>.
- Bonn Convention. In: *European Environment Agency* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.eea.europa.eu/help/glossary/eea-glossary/bonn-convention>.
- Bonnský dohovor. In: *Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <http://www.minzp.sk/postupy-ziadosti/ochrana-prirody-krajiny/medzinarodne-dohovory/bonnsky-dohovor/>.
- CMS Ambassadors. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/page/cms-ambassadors>.
- CMS Code of Conduct for Partnerships with the Private Sector. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019. 5 s. [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: https://www.cms.int/sites/default/files/basic_page_documents/code_of_conduct.pdf.
- CMS. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/legalinstrument/cms>.

- Conference of the Parties. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/meetings/conference-of-parties>.
- Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019. 6 s. [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: https://www.cms.int/sites/default/files/instrument/CMS-text.en_.PDF.
- Convention Text. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/node/3916>.
- DAMOHORSKÝ, M. et al. *Mezinárodní právo životního prostředí: II. část: (Zvláštní)*. 1. vyd. Beroun: IFEC, 2008. 318 s. ISBN 978-80-903409-8-9.
- Energy Task Force. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/taskforce/energy-task-force>.
- Intergovernmental Task Force on Illegal Killing, Taking and Trade of Migratory Birds in the Mediterranean. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/taskforce/mikt>.
- LANTAJOVÁ, D. Aplikácia inštitútu výhrad k medzinárodnej zmluve. In: D. LANTAJOVÁ a J. JANKUV, eds. *Teória aplikácie medzinárodnej zmluvy ako nástroja právnej regulácie na národnej, medzinárodnej a komunítarnej úrovni*. 1. vyd. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, 2009, s. 77-87. ISBN 978-80-8082-306-1.
- LANTAJOVÁ, D. Inštitút výhrad k medzinárodnej zmluve, zmeny a úpravy medzinárodných zmlúv. In: J. JANKUV, D. LANTAJOVÁ, et al. *Medzinárodné zmluvné právo a jeho interakcia s právnym poriadkom Slovenskej republiky*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, s. 55-77. ISBN 978-80-7380-342-1.
- LANTAJOVÁ, D. Úprava výhrad k medzinárodným zmluvám a ich prípustnosť a oponovateľnosť. In: D. LANTAJOVÁ, ed. *Úloha medzinárodného práva a európskeho práva v 21. storočí z pohľadu krajín V4* [CD-ROM]. 1. vyd. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, 2009. 15 s. ISBN 978-80-8082-258-3.

- List of CMS Scientific Councillors. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019. 15 s. [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: https://www.cms.int/sites/default/files/uploads/ScC_list_2018_05.pdf.
- LOUKA, E. *International Environmental Law: Fairness, Effectiveness, and World Order*. 1st ed. New York: Cambridge University Press, 2006. 518 s. ISBN 978-0-521-68759-1.
- Memoranda of Understanding. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/cms-instruments/mou>.
- National Legislation Programme. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/activities/national-legislation-programme>.
- National Reports. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/documents/national-reports>.
- Návrh účasti delegácie Slovenskej republiky na 7. zasadaní Konferencie zmluvných strán Dohovoru o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov a na 2. stretnutí zmluvných strán Dohody o ochrane africko-euroázijských druhov vodného sťahovavého vtáctva. In: *Portál Otvorenej vlády* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/15341/1>.
- Návrh účasti delegácie Slovenskej republiky na 9. zasadnutí Konferencie zmluvných strán Dohovoru o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov, Rím, Taliansko, 1. až 5. 12. 2008. In: *Portál Otvorenej vlády* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/19105/1>.
- Organizational Structure of CMS. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/about/cms-organizational-structure>.
- Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky [č. 91/1998 Z.z.] o uzavretí Dohovoru o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov. In: *Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky* [online]. 2019. 13 s. [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <http://>

www.minzp.sk/files/sekcia-ochranyprirodyakrajiny/dohovory/bonnsky-dohovor/dohovor-o-chrane-stahovavych-druhov-volne-zijucich-zivocichov.pdf.

Parties and Range States. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/parties-range-states>.

Partnerships. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/about/partnerships>.

Resolution 11.33, Guidelines for Assessing Listing Proposals to Appendices I and II of the Convention [UNEP/CMS/COP12/Doc.21.1.35, 2017-05-19]. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019. 6 s. [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: https://www.cms.int/sites/default/files/document/cms_cop12_doc_21.1.35_res_11.33_criteria-assessing-listing-proposals_e.pdf.

Review Mechanism and National Legislation Programme. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/activities/review-mechanism-and-national-legislation-programme>.

Review Mechanism. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/activities/review-mechanism>.

SANDS, Ph., J. PEEL, et al. *Principles of International Environmental Law*. 3rd ed. New York: Cambridge University Press, 2012. 926 s. ISBN 978-0-521-14093-5.

Scientific Council. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/meetings/scientific-council>.

Secretariat Staff. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/page/secretariat-staff>.

Species. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/species>.

Standing Committee. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/meetings/standing-committee>.

Task Forces. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/taskforces>.

Terms of Reference for Regional Members of the Standing Committee. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019. 3 s. [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: https://www.cms.int/sites/default/files/uploads/pdfs/stc_terms-of-reference_up_dated_version_031116.pdf.

The CMS Standing Committee – Members (as of 28 October 2017). In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019. 2 s. [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: https://www.cms.int/sites/default/files/uploads/pdfs/stc_members_tbl_1985-2020.pdf.

Vyhláška ministra zahraničných vecí zo 4. septembra 1987 č. 15/1988 Zb. o Viedenskom dohovore o zmluvnom práve.

Welcome. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/strategic-plan/welcome>.

Working Groups. In: *Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.cms.int/en/working-groups>.

Zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení.

Ing. Jana Koprlová, PhD.

Právnická fakulta
Trnavská univerzita v Trnave
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovenská republika
jana.koprlova@gmail.com